

Ref. br.: 2024-1-ES01-KA220-ADU-000245715

XXI Adults

**Prilagođavanje obrazovanja odraslih
sistem za XXI vijek**

Predložak dobrih praksi

INSTITUTE for
ROMA and
MINORITIES
INCLUSION

DIPUTACIÓN
DE VALLADOLID

E-SCHOOL
EDUCATIONAL GROUP

EMPODERAR
DESENVOLVIMENTO ORGANIZACIONAL, SOCIAL, PROFESIONAL E PESSOAL

Co-funded by
the European Union

Naziv dobre prakse

Povratak u budućnost – Seniori kao gurui digitalnih pripovjedača

Sažetak prakse

Kratak, lako razumljiv sažetak: Šta je praksa, za koga i u koju svrhu?

Povratak u budućnost – Seniori kao gurui digitalnih pripovjedača je međugeneracijski projekt učenja koji osnažuje starije osobe da postanu kreatori digitalnog sadržaja dijeljenjem svojih životnih priča putem alata za digitalno pripovijedanje i društvenih medija. Inicijativa unapređuje digitalnu pismenost, lično izražavanje i društvenu inkluziju.

Projekat okuplja starije odrasle osobe i mlade facilitatore koji zajedno rade na razvoju kratkih videa, vizualnih priča i digitalnih narativa zasnovanih na životnim iskustvima starijih osoba. Osmišljen je kako bi se premostio generacijski jaz, smanjila digitalna isključenost i promovirala kreativnost i emocionalno blagostanje među starijim učenicima.

Projekt, koji se provodi u nekoliko europskih zemalja, uključujući Portugal (putem RUTIS-a), koristi strukturiranu, ali fleksibilnu metodologiju koja se može lako prilagoditi lokalnim kontekstima kao što su centri zajednice, univerziteta za starije osobe i ustanove za obrazovanje odraslih.

Opis prakse – minimalno 2000 znakova

1) Kontekst / Pozadina

Koja je bila početna potreba ili problem?

Ko je bila ciljna grupa? Da li je to bio dio većeg programa ili projekta?

U sve digitalnijem društvu, mnoge starije osobe suočavaju se s isključenošću zbog nedostatka digitalnih vještina, samopouzdanja ili pristupa odgovarajućim mogućnostima učenja. Dok se veliki dio fokusa u digitalnom obrazovanju stavlja na mlađe generacije, starije osobe često zaostaju, što dovodi do digitalnog jaza koji utiče ne samo na njihov pristup uslugama, već i na njihovo društveno učešće i samoizražavanje.

Projekat "Povratak u budućnost – Seniori kao digitalni gurui pripovjedača" nastao je kako bi odgovorio na ovaj nedostatak stvaranjem inkluzivnog i osnažujućeg okruženja za učenje u kojem starije osobe mogu steći samopouzdanje u korištenju digitalnih alata, a istovremeno se uključiti u smislen, kreativan rad. Inicijativa se fokusira na digitalno pripovijedanje – korištenje fotografija, videa, glasa i teksta za kreiranje i dijeljenje ličnih narativa.

Ciljna grupa prakse je:

- **Starije odrasle osobe**, uglavnom u dobi od 60 i više godina, koji imaju ograničeno iskustvo s digitalnim tehnologijama i žele poboljšati svoju digitalnu kompetenciju na relevantan i zanimljiv način;
- **Mladi volonteri ili facilitatori**, koji pomažu starijim osobama u učenju i korištenju alata, stvarajući međusobnu razmjenu vještina i perspektiva.

Projekat je dio međunarodnog Erasmus+ partnerstva, u kojem učestvuju institucije iz nekoliko evropskih zemalja, uključujući RUTIS u Portugalu. Temelji se na modelu kolaborativnog učenja gdje dijeljenje ličnih priča postaje alat za digitalno osnaživanje i međugeneracijsko povezivanje.

Kontekst je i društveni i edukativni: starije osobe uče kako koristiti pametne telefone, tablete i softver za snimanje, uređivanje i objavljivanje svojih priča, a istovremeno jačaju svoje samopoštovanje, kreativnost i osjećaj pripadnosti digitalnom svijetu.

Projekat se obično provodi u neformalnim obrazovnim okruženjima, kao što su univerziteti viših razreda, lokalna udruženja ili centri zajednice, gdje je učenje vođeno interesom, iskustvom i učešćem, a ne formalnim nastavnim planom i programom ili procjenom.

2) Ciljevi

Koji su bili ciljevi prakse? Šta je njen cilj bio poboljšati ili promijeniti?

Projekt "Povratak u budućnost – Seniori kao gurui digitalnih pripovjedača" osmišljen je kako bi spojio digitalnu inkluziju s ličnim i kulturnim osnaživanjem. Njegovi ciljevi su i tehnološki i humanistički, s fokusom na digitalnu kompetenciju, kreativnost i međugeneracijsko učenje.

Glavni ciljevi:

- **Za unapređenje digitalne pismenosti među starijim osobama** kroz angažovano i svrsishodno korištenje tehnologije;
- **Omogućiti starijim osobama da podijele svoje životne priče** korištenje digitalnih alata, podsticanje samoizražavanja i izgradnja naslijeđa;
- **Za promociju međugeneracijskog učenja**, povezivanjem starijih osoba s mladim volonterima ili facilitatorima u procesu kooperativnog učenja;
- **Kako smanjiti digitalnu i socijalnu izolaciju**, pomažući starijim osobama da se osjećaju povezanije i cijenjenije u današnjem digitalnom svijetu;
- **Za podsticanje aktivnog starenja**, kroz učešće u smislenim i kreativnim aktivnostima;

- **Razvoj pristupačnih metodologija digitalnog pripovijedanja**, što se može replicirati u različitim kontekstima obrazovanja odraslih i zajednice.

Umjesto fokusiranja na apstraktne vještine, cilj projekta je korištenje digitalnog pripovijedanja kao mosta ka povezanosti, samopoštovanju i kreativnosti. Učesnici uče ne samo da koriste digitalne uređaje, već da ih koriste za nešto što im je zaista važno: pričanje svoje priče.

3) Implementacija / Metodologija

Kako se praksa sprovodila korak po korak?

Koje su aktivnosti ili metode korištene?

Koliko je vremena trebalo?

Projekt "Povratak u budućnost" slijedi praktičan, kreativan i međugeneracijski pristup. Strukturiran je oko praktičnih iskustava učenja koja podržavaju starije odrasle osobe da postanu digitalni pripovjedači, uz vodstvo mlađih facilitatora ili edukatora.

Korak-po-korak implementacija:

1. Regrutacija učesnika

- Starije odrasle osobe su pozvane da se pridruže putem univerziteta za starije osobe (poput onih u mreži RUTIS), lokalnih udruženja ili društvenih centara.
- Mladi facilitatori (često volonteri ili studenti) se regrutuju za podršku sesijama.

2. Obuka facilitatora

- Facilitatori dobijaju osnovnu obuku o tehnikama digitalnog pripovijedanja, dinamici međugeneracijskog učenja i načinima podrške odraslim učenicima.

3. Radionice i Krugovi priča

- Učesnici se sastaju u malim grupama ili parovima kako bi istražili svoje životne priče i razgovarali o značajnim događajima ili uspomnama.
- Krugovi priča se koriste za razmjenu ideja, podsticanje povjerenja i izgradnju emocionalne angažiranosti prije digitalnog rada.

4. Razvoj digitalne pismenosti

- Seniori se usmjeravaju na korištenje pametnih telefona, tableta i besplatnih multimedijalnih aplikacija (npr. za snimanje glasa, uređivanje fotografija, montažu videa).
- Aktivnosti su prilagođene nivou vještina i tempu svake osobe, s fokusom na izgradnju samopouzdanja.

5. Kreiranje priče

- Učesnici kreiraju kratke digitalne priče kombinujući slike, tekst, glas i muziku.
- Priče mogu uključivati slideshow-ove fotografija s naracijom, mini-dokumentarce ili jednostavne video zapise s glasovnom naracijom.

6. Dijeljenje i izložba

- Završene priče se dijele unutar grupe i, ako se učesnici slože, prezentiraju se na događajima u zajednici ili objavljuju na web stranicama projekta ili društvenim mrežama.
- Ovaj posljednji korak daje učesnicima vidljivost i priznanje za njihov rad.

7. Povratne informacije i refleksija

- Sesije se završavaju kolektivnom refleksijom i seniora i facilitatora, raspravljajući o izazovima, ishodima učenja i ličnom rastu.

Trajanje i format

- Projekat se obično provodi u ciklusima od 8-12 sedmica, sa 1-2 sesije sedmično (1,5 do 2 sata svaka).
- Sesije se održavaju u neformalnom, prijateljskom okruženju kao što su univerziteti za starije osobe, biblioteke ili lokalni kulturni prostori.

4) Rezultati / Ishodi

Koji su bili konkretni rezultati?

Kakav je uticaj praksa imala na učesnike?

Projekat "Povratak u budućnost" dao je značajne i višeslojne rezultate, kako na individualnom tako i na nivou zajednice. Njegov uticaj ide dalje od sticanja digitalnih vještina, obuhvatajući emocionalnu, društvenu i međugeneracijsku transformaciju.

1. Poboljšana digitalna kompetencija

- Seniori su naučili koristiti digitalne uređaje (pametne telefone, tablete) i osnovne aplikacije za kreiranje medija.
- Učesnici su razvili samopouzdanje u korištenju tehnologije za ličnu upotrebu – fotografije, glasovne bilješke, pregledavanje i dijeljenje videa.

2. Osnaživanje kroz samoizražavanje

- Starije odrasle osobe su stvarale lične digitalne priče koje su davale glas njihovim iskustvima, sjećanjima i identitetima.
- Mnogi učesnici su izjavili da su povećali samopoštovanje i ponos prilikom kreiranja i dijeljenja vlastitih narativa.

3. Smanjena socijalna i digitalna izolacija

- Učesnici su se više angažovali u odnosima s porodicom, prijateljima i zajednicom – često koristeći iste digitalne alate koje su naučili tokom projekta.
- Osjećaj pripadnosti i postignuća smanjio je osjećaje usamljenosti ili odvojenosti od modernog života.

4. Jačane međugeneracijske veze

- Saradnja između mladih facilitatora i starijih osoba izgradila je međusobno poštovanje, strpljenje i zajedničko učenje.
- Obje generacije su dobile nove perspektive, rušeći stereotipe povezane sa starenjem.

5. Nove zajednice učenja

- Nekoliko centara koji učestvuju (npr. univerziteti za starije osobe) osnovali su klubove za kontinuirano digitalno pripovijedanje ili medijsku pismenost.
- Ove vršnjačke grupe su održavale učenje i podsticale kontinuiranu kreativnost.

6. Diseminacija i vidljivost

- Desetine digitalnih priča objavljene su na online platformama i društvenim mrežama, pružajući učesnicima digitalno prisustvo i prepoznavanje zajednice.
- Javne izložbe i projekcije pojačale su kulturnu vrijednost priča starijih osoba.

Ukratko, projekat nije samo naučio starije osobe kako da koriste tehnologiju – pokazao im je kako da je koriste smisleno. Pokazao je da starije osobe mogu biti kreatori, a ne samo potrošači, digitalnog sadržaja.

5) Priče učesnika – opcionalno

Kratki citati, lična razmišljanja ili iskustva koja dijele učesnici

6) Faktori uspjeha

Šta je učinilo praksu efikasnom ili inovativnom?

Je li bilo nekih jedinstvenih ili kreativnih elemenata?

Uspjeh programa "Povratak u budućnost" leži u njegovoj sposobnosti da kombinuje digitalno osnaživanje, kreativnost i međugeneracijsku solidarnost unutar jednostavne, ponovljive strukture. Nekoliko ključnih faktora doprinijelo je efikasnosti ove prakse:

1. Pripovijedanje kao motivirajući alat

- Korištenje ličnih priča kao centralnog sadržaja učinilo je učenje smislenim i emocionalno zanimljivim za starije odrasle osobe.
- Umjesto apstraktnih zadataka, učesnici su radili na nečemu duboko ličnom i vrijednom.

2. Učenje kroz rad

- Praktična vježba sa stvarnim alatima (pametni telefoni, tableti, aplikacije) omogućila je učesnicima da postepeno steknu samopouzdanje i vještine.
- Greške su bile dio procesa, a eksperimentiranje je bilo ohrabrivano.

3. Međugeneracijska saradnja

- Mlađi facilitatori su podržavali starije osobe na poštovan i osnažujući način, stvarajući odnose učenja zasnovane na empatiji i strpljenju.
- Ovo dvosmjerno učenje koristilo je objema generacijama i njegovalo društvene veze.

4. Fleksibilno, neformalno okruženje

- Učenje se odvijalo u prijateljskim i pristupačnim društvenim prostorima (npr. univerziteti za starije osobe, lokalni centri), bez ispita ili formalnih procjena.
- Sesije su bile prilagođene tempu i nivou udobnosti učesnika.

5. Kulturni izraz i vidljivost

- Objavljivanje digitalnih priča na internetu ili njihovo javno predstavljanje dalo je učesnicima osjećaj ponosa i društvene relevantnosti.
- To je dovelo u pitanje stereotipe o starenju i predstavilo starije odrasle osobe kao aktivne digitalne građane.

6. Evropska saradnja i resursi

- Sudjelovanje u Erasmus+ projektu omogućilo je pristup pedagoškim resursima, materijalima za obuku i vršnjačkoj podršci u različitim zemljama.
- Saradnja je omogućila testiranje i usavršavanje metodologije u više konteksta.

7) Prenosivost / Preporuke

Može li se praksa primijeniti i negdje drugdje?

Koji su uslovi potrebni za uspješnu implementaciju?

Projekt "Povratak u budućnost" je u velikoj mjeri prenosiv na druge kontekste obrazovanja odraslih i učenja u zajednici, posebno one koji rade sa starijim osobama ili međugeneracijskim grupama. Njegova jednostavna, jeftina metodologija i smislen sadržaj čine ga prilagodljivim različitim okruženjima širom Evrope i šire.

Zašto je prenosivo:

- Koristi široko dostupne tehnologije (pametne telefone, besplatne aplikacije) i ne zahtijeva specijaliziranu infrastrukturu.
- Pedagoški model je fleksibilan, usmjeren na pripovijedanje, koje se može prilagoditi lokalnim jezicima, kulturama i interesima.
- Fokus na vršnjačkom učenju i neformalnom obrazovanju čini ga pogodnim za različita okruženja, od viših univerziteta do biblioteka ili lokalnih udruženja.

Uslovi za uspješnu implementaciju:

1. **Pristup facilitatorima**– Idealno bi bilo da su to mladi volonteri ili studenti koji su strpljivi, digitalno pismeni i spremni učiti zajedno sa starijim osobama.
2. **Sigurni i podržavajući prostori**– Prostori u zajednici gdje se učesnici osjećaju dobrodošlo i imaju samopouzdanje da istražuju digitalne alate.
3. **Pristup zasnovan na pripovijedanju**– Posvećenost tretiranju učenika ne kao „polaznika obuke“, već kao naratora i nosioca znanja.
4. **Osnovna digitalna oprema**– Pametni telefoni ili tableti (lični ili zajednički), slušalice i eventualno zvučnici ili projektori za prikazivanje priča.
5. **Vrijeme i fleksibilnost**– Sesije bi trebale da se odvijaju tempom učenika, poštujući njihovu autonomiju i lični ritam.

Preporuke:

- Počnite s malim projektom, s pilot grupom kako biste testirali alate i metode prije nego što ih proširite.
- Integrirajte trenutke refleksije i dijeljenja kako biste ojačali društvene veze.
- Ako je moguće, povežite priče s porodičnim ili društvenim događajima, čineći učenje vidljivijim i relevantnijim.

Uspjeh projekta pokazuje da digitalno učenje za starije odrasle osobe može biti radosno, ekspresivno i društveno utjecajno - kada proces poštuje njihov identitet i životno iskustvo.

8) Savjeti / Savjeti za implementaciju – opcionalno

Kontrolne liste, lekcije ili savjeti za one koji žele primijeniti praksu.

Na osnovu implementacije programa Povratak u budućnost i lekcija koje su podijelile partnerske organizacije, evo praktičnih savjeta za one koji žele usvojiti ili prilagoditi ovu praksu:

Prije početka

- **Odaberite facilitatore sa jakim interpersonalnim vještinama**, ne samo tehničko znanje - strpljenje i empatija su neophodni.
- **Mapirajte lokalne resurse**Provjerite dostupnu opremu (telefone, tablete), pristupačna mjesta i potencijalne partnere (centre za starije osobe, općine).
- **Pripremite jednostavne materijale za tutorijale** vizualnim prikazima i detaljnim uputama, velikim fontovima.

Rad sa seniorima

- **Poštujte njihov tempo**— ponavljanje i uvjeravanje su ključni za izgradnju samopouzdanja.
- **Izbjegavajte žargon**— koristite jednostavan jezik i primjere koji se mogu povezati s drugima u svim uputama.
- **Slavite male pobjede**—završavanje snimka ili spremanje datoteke je veliki korak za mnoge učenike.

Sa tehničke strane

- Koristite besplatne i intuitivne aplikacije, kao što su Google Photos (za slajdove), Canva (za vizuale) ili aplikacije za snimanje glasa i jednostavno uređivanje videa.
- Uvijek izvršite tehničku provjeru prije svake sesije, osiguravajući da su uređaji napunjeni i da je Wi-Fi dostupan.
- Razmislite o tome da unaprijed kreirate demo priče kako biste pokazali šta je moguće.

Održivost

- Ohrabrite učesnike da nastave sa stvaranjem priča i nakon projekta, možda kroz neformalne grupe ili klubove za pripovijedanje.
- Obučite lokalno osoblje ili volontere da repliciraju metodu, osiguravajući da se znanje zadrži i nakon početne implementacije.
- Koristite javne događaje za predstavljanje priča – ovo podiže svijest i potvrđuje trud učenika.

9) Naučene lekcije - opciono

Najveća iznenađenja, prepreke ili ključne zaključke tokom implementacije.

Projekat "Povratak u budućnost" otkrio je nekoliko ključnih uvida tokom svoje implementacije u različitim zemljama i zajednicama. Ove lekcije su pomogle u usavršavanju metodologije i isticanju važnih razmatranja za rad sa starijim osobama u digitalnim kontekstima.

1. Lično značenje pokreće motivaciju

Starije odrasle osobe će se vjerovatnije angažovati i istrajati u digitalnom učenju kada je zadatak lično značajan – pričanje njihove priče stvara emocionalno ulaganje i ponos, mnogo više nego generička tehnološka obuka.

2. Međugeneracijska dinamika zahtijeva usmjeravanje

Iako je saradnja između mladih i starijih učesnika obogaćujuća, važno je pripremiti obje strane za interakciju punu poštovanja i podrške. Stereotipi o godinama i jaz u digitalnom samopouzdanju mogu se smanjiti strpljenjem i strukturiranom refleksijom.

3. Mali tehnički problemi mogu stvoriti velike prepreke

Zaboravljene lozinke, loš Wi-Fi ili frustracije zbog ekrana osjetljivog na dodir mogu brzo obeshrabrati učenike. Imati jednostavna tehnička rješenja, štampane vodiče i praktičnu podršku pri ruci je ključno za održavanje angažmana.

4. Učesnicima je potrebno vrijeme i prostor za razmišljanje

Pripovijedanje nije samo tehničko – ono je i emocionalno. Neke starije osobe mogu ponovo proživljavati teška sjećanja ili oklijevati da ih javno podijele. Pružanje prostora za privatno razmišljanje, diskusiju i emocionalnu sigurnost je ključno.

5. Ne žele svi učesnici da budu "online"

Neki učenici preferiraju da svoje priče zadrže u privatnosti ili u porodičnim krugovima. Poštovanje ovog izbora je važno i pokazuje da digitalna inkluzija ne znači javno izlaganje osim ako nije slobodno odabrana.

Ove lekcije potvrđuju da obrazovanje odraslih, posebno za starije stanovništvo, mora uravnotežiti tehnologiju s empatijom, strukturu s fleksibilnošću i učenje s dostojanstvom.

10) Fotografije koje ilustruju opisanu praksu

Molimo priložite najmanje 3 fotografije koje se odnose na opisanu dobru praksu

PROFIL PRAKSE – KONTROLNA LISTA ZA KLASIFIKACIJU

Molimo označite sve kategorije koje se odnose na vašu opisanu praksu. Možete odabrati više od jedne.

VRSTA PRAKSE

- Lzarađivanje radeći
- Međugeneracijsko učenje
- Učenje u zajednici
- Digitalno / kombinovano učenje
- Učenje od vršnjaka
- Mentorstvo / koučing
- Kulturni/kreativni pristupi
- Saradnički / zasnovan na partnerstvu
- Ostalo (navedite):

CILJNA GRUPA

- Odrasli sa niskim kvalifikacijama
- NEET (Osobe koje nisu u obrazovanju, zaposlene ili se ne obučavaju)
- Migranti / Izbjegllice
- Starije odrasle osobe
- Žene
- Osobe s invaliditetom
- Druge ranjive grupe
- Opšta odrasla populacija

OKRUŽENJE ZA UČENJE

- Formalno
- Neformalno
- Neformalno

RAZVIJENE VJEŠTINE / KOMPETENCIJE

- Pismenost (čitanje, pisanje, razumijevanje)
- Numerički rad (matematika, logičko razmišljanje)
- Digitalne vještine
- STEM (nauka, tehnologija, inženjerstvo, matematika)
- Lično, društveno i učenje za učenje
- Građanske kompetencije
- Poduzetništvo
- Kulturna svijest i izražavanje
- Jezičke vještine
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine
- Zelene kompetencije

Ostalo (navedite):

POTENCIJALNI KORISNICI

- Nastavnici / Edukatori
- Administrativno osoblje
- Uprava škole / centra
- Kreatori politika / Javna uprava
- Nevladine organizacije / Organizacije zajednice
- Ostalo (navedite):

Glosar kategorija (Objašnjenje stavki kontrolne liste)

Vrsta prakse

- Učenje kroz rad – učenje kroz praktične aktivnosti, metode zasnovane na praksi kao što su radionice ili stvarni zadaci.
- Međugeneracijsko učenje – aktivnosti koje uključuju učesnike različitih starosnih grupa koji uče jedni od drugih.
- Učenje u zajednici – učenje koje se odvija unutar lokalne zajednice, često kroz angažman u stvarnom životu.
- Digitalno / kombinovano učenje – obrazovanje korišćenjem digitalnih alata (online) ili kombinacija online i metoda licem u lice.
- Vršnjačko učenje – učenje među učesnicima sličnog statusa ili iskustva, uz međusobnu podršku.
- Mentorstvo / koučing – individualna podrška od iskusnije osobe za pomoć u učenju i ličnom rastu.
- Kulturni/kreativni pristupi – korištenje umjetnosti, muzike, pozorišta, pripovijedanja itd. kao alata za učenje.
- Saradničke / partnerske – prakse koje uključuju saradnju između organizacija ili grupa.
- Ostalo (navesti) – bilo koja druga metoda koja nije navedena gore.

Ciljna grupa

- Odrasli s niskim kvalifikacijama – odrasli koji imaju nizak nivo formalnog obrazovanja ili osnovnih vještina.
- NEET-ovi – osobe koje nisu u sistemu obrazovanja, zaposlenja ili obuke (često mladi odrasli).
- Migranti / Izbjegllice – osobe koje su se doselile iz druge zemlje, a često se suočavaju s izazovima integracije.
- Starije odrasle osobe – Odrasle osobe starije od 65 godina
- Žene – prakse koje se posebno bave potrebama žena.

- Osobe s invaliditetom – osobe s fizičkim, senzornim, intelektualnim ili mentalnim zdravstvenim invaliditetom.
- Druge ranjive grupe – grupe u riziku od isključenosti (npr. dugotrajno nezaposleni, beskućnici).
- Opšta odrasla populacija – prosječni odrasli koji nisu u određenim kategorijama.

Okruženje za učenje

- Formalno – učenje u okviru zvaničnih obrazovnih sistema, certificirani kursevi (npr. škole, univerziteti).
- Neformalno – organizirano učenje izvan formalnog sistema (npr. radionice, obuka u zajednici).
- Neformalno – učenje kroz svakodnevna iskustva, bez strukturiranog kursa (npr. volontiranje, porodica).

Razvijene vještine / kompetencije

- Pismenost – čitanje, pisanje i razumijevanje tekstova (uključujući funkcionalne tekstove poput obrazaca).
- Numerički rad – korištenje matematike i logičkog zaključivanja.
- Digitalne vještine – korištenje digitalnih alata, npr. kreiranje CV-a, online alata, online platformi.
- STEM – nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematika.
- Lično, društveno i učenje učenja – samosvijest, motivacija, timski rad, vještine cjeloživotnog učenja.
- Građanske kompetencije – aktivno građanstvo, razumijevanje demokratije i društvene odgovornosti.
- Preduzetništvo – kreativnost, inovacija, upravljanje projektima, preuzimanje rizika.
- Kulturna svijest i izražavanje – uvažavanje i stvaranje kulturnog sadržaja (npr. umjetnost, muzika).
- Jezičke vještine – sposobnost komunikacije na jednom ili više stranih jezika.
- Vještine vezane za posao / strukovne vještine – praktične vještine korisne u određenim poslovima ili profesijama.
- Zelene kompetencije – znanje i ponašanja koja podržavaju održivost i brigu o okolišu.
- Ostalo – bilo koje druge razvijene vještine (molimo navedite).

Potencijalni korisnici– grupe koje bi mogle imati koristi od primjene, prilagođavanja ili inspiracije ovom praksom u svom radnom kontekstu.

Napomena: Ove kategorije slijede okvire EU kao što su Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje (2018), Akcioni plan za osnovne vještine (2025) i Vodič za program Erasmus+ 2025 – Glosar

